گزارش

از کنترل کامل خرسون توسط روس‌ها تا انفجارهای پی در پی در کیف:

یک گام تا فاجعه چرنوبیل

دومین پرواز برای انتقال ایرانی‌های مقیم اوکراین از رومانی انجام شد

آرمان ملی: در دومین هفته از حملات به اوکراین و در حالی که این حملات روز گذشته وارد نهمین روز شد که منابع اوکراینی اعلام کردند که آتش سوزی در بزرگ‌ترین نیروگاه هسته‌ای اروپا موسوم به نیروگاه «زاپوروژیا» را خاموش کرده‌اند. کی‌یف گلوله باران نظامی روسیه را مسئول بروز این آتش سوزی که نگرانی از وقوع یک فاجعه هسته‌ای پالقوه را برانگیخت دانسته است. ارتش روسیه اعلام کرده شهر «خرسون» را در کنترل گرفته و مقامات محلی اوکراین نیز تأیید کرده‌اند که نیروهای روسی مقر دولت محلی در این شهر بندری واقع در ساحل دریای سیاه را تصرف کرده‌اند. به این ترتیب خرسون اولین شهر بزرگ اوکراین است که از زمان شروع جنگ در این کشور به دست نیروهای روسیه سقوط می‌کند. در همین حال، یکی از اعضای هیات اوکراینی اعزام شده برای مذاکرات با روس‌ها گفت که هر دو طرف توافق کرده‌اند کریدورهایی برای غیرنظامیان ایجاد کنند تا در امنیت از مناطق جنگی خارج شوند. میخائیلو پودولیاک، مشاور ولودیمیر زلنسکی، رئیس‌جمهور اوکراین گفت که مسیر این کریدورها مشمول آتش بس خواهد بود. از سوی دیگر و بر اساس گزارش‌ها، آتش سوزی در نیروگاه هسته‌ای زاپوروژیای اوکراین خاموش شد. سرویس‌های اورژانس اوکراین امروز اعلام کردند که آتش سوزی در این نیروگاه که بزرگ‌ترین نیروگاه هسته‌ای اروپا است را خاموش کرده‌اند. کی‌یف گلوله باران ارتش روسیه را مسئول آتش سوزی در نیروگاه اتمی زاپوروژیا می‌داند. طبق اعلام سرویس اورژانس اوکراین، آتش سوزی در ساعت ۲۰:۰۶ در محل ساختمان آموزشی نیروگاه زاپوروژیا واقع در شهر انرگودار خاموش شد. همچنین گزارش شده این آتش سوزی تلفات جانی نداشت و ۴۰ آتش‌نشان و ۱۰ ماشین آتش‌نشانی در تلاش برای اطفای حریق شرکت کردند. زلنسکی در پی این اتفاق در پستی که در ابتدای آن عبارت «وضعیت فوری» را به کار برد، روسیه را متهم کرده به اینکه «به تروریسم هسته‌ای» متوسل شده است. رئیس‌جمهور اوکراین، روسیه را به تلاش برای «تکرار» فاجعه چرنوبیل متهم کرد. زلنسکی در پیامی ویدئویی که در توییتر منتشر کرد نوشت: «هیچ کشوری به جز روسیه تا به حال به واحدهای نیروگاه هسته‌ای شلیک نکرده است.» وی افزود: «این اولین بار در تاریخ ما، در تاریخ بشریت است که این اتفاق می‌افتد.» نیروهای سنگین در حالی در حومه شهر ماریوپل در ساحل دریای آزوف ادامه دارد که فرماندار این شهر روز پنجشنبه گفت که تامین برق، آب، گرمایش و غذا در این شهر قطع شده است. همچنین گلوله باران‌های بیشتری در شهر چرنیهیف در شمال گزارش شد. خبرگزاران آسوشیتدپرس از شنیده شدن صدای انفجارهای شبانه در شهر کی‌یف خبر دادند در حالی که بر اساس اعلام شهردار این شهر سامانه‌های پدافند هوایی اوکراین در این شهر چند موشک را سرنگون کردند. کاروان خودروهای ارتش روسیه به طول ۶۴ کیلومتر در خارج از شهر کی‌یف به بن بست برخورده است در حالی که کی‌یف همچنان هدف گلوله باران قرار دارد. نیروهای روسیه همچنین به بمباران شهر خارکیف، دومین شهر بزرگ اوکراین ادامه می‌دهند.

دومین پرواز انتقال

مدیرکل روابط عمومی شرکت هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران (هما) از انجام دومین پرواز برای بازگرداندن دانشجویان و ایرانیان مقیم اوکراین از رومانی خبر داد و گفت: با توجه به اینکه بلیت فروشی برای این پرواز انجام نشده، تعداد دقیق مسافران که به مبهن بازمی‌گردند، مشخص نیست اما تا هر تعدادی که این هواپیما اجازه بدهد و مسافران در فرودگاه باشند در تلاشیم تا هموطنانمان را به ایران بازگردانیم. حسین جهانی درباره دومین پرواز فوق‌العاده برای بازگرداندن ایرانیان مقیم اوکراین به کشور اظهار کرد: با توجه به اینکه بسیاری از دانشجویان ایرانی و سایر هموطنان مقیم اوکراین، خود را به کشور رومانی رسانده‌اند، هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران (هما) به عنوان ناوگان حامل پرچم و در راستای مسئولیت اجتماعی، آمادگی خود را برای انجام پرواز فوق‌العاده برای انتقال این ایرانیان اعلام کرد. وی با بیان اینکه هواپیمای در نظر گرفته شده برای بازگشت ایرانیان حدود ۲۷۰ نفر ظرفیت دارد، افزود: پس از هماهنگی‌های صورت گرفته سازمان هواپیمایی کشوری با سازمان هواپیمایی رومانی و اخذ مجوزهای لازم، برنامه‌ریزی برای انجام پرواز فوق‌العاده صورت گرفت اما تعداد مسافران بستگی به ایرانیانی دارد که در فرودگاه بخارست حضور داشته باشند و ما نهایت تلاش خودمان را می‌کنیم تا بتوانیم تمام هموطنانی که در این فرودگاه هستند را به کشور بازگردانیم. مدیرکل روابط عمومی هواپیمایی جمهوری اسلامی ایران هما درباره جزئیات این پرواز فوق‌العاده گفت: این پرواز در روز شنبه ۴ اسفندماه (امروز) با شماره ۵۳۹۴ در ساعت ۲۳ و ۱۰ دقیقه از فرودگاه امام خمینی(ره) پرواز خواهد کرد و در ساعت ۱۰ و ۲۰ دقیقه (به وقت محلی) در فرودگاه بخارست به زمین خواهد نشست. این پرواز پس از سوار کردن مسافران حاضر در فرودگاه بخارست با شماره ۵۳۹۳ این فرودگاه را در ساعت ۳ بامداد (به وقت محلی) ترک و در ساعت ۵۰:۰۷ دقیقه (به وقت محلی) در فرودگاه امام خمینی (ره) به زمین خواهد نشست. جهانی اعلام کرد: پیش از این نیز اولین گروه دانشجویان در روز دهم اسفندماه سال جاری با پرواز «هما» از فرودگاه ورشو به میهن انتقال یافتند.

هشدار درباره بحران پناهندگی قرن

سازمان ملل اعلام کرد که دست کم یک میلیون نفر در مدت یک هفته پس از حمله روسیه به اوکراین فرار کرده‌اند و یک مقام رسمی هشدار داد که «با چنین سرعتی» این روند مهاجرت می‌تواند به «بزرگ‌ترین بحران پناهجویان در قرن حاضر» تبدیل شود. این رقم که از سوی کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل (UNHCR) منتشر شد معادل بیش از دو درصد از جمعیت اوکراین است؛ این در حالی است که طبق محاسبه بانک جهانی در پایان سال ۲۰۲۰، جمعیت اوکراین ۴۴ میلیون نفر اعلام شده است. فیلیپو گراندی، کمیسر عالی سازمان ملل در توییتر نوشت: «فقط در عرض هفت روز شاهد مهاجرت یک میلیون پناهنده از اوکراین به کشورهای همسایه بودیم.» وی افزود: زمان آن است که برای میلیون‌ها نفر دیگر در داخل اوکراین سلاح‌ها ساکت شود تا بتوان کمک‌های بشردوستانه نجات بخش ارائه کرد. بر اساس این گزارش، پس از خروج بیش از ۸۲۰۰ نفر از اوکراین در اولین روز حمله روسیه در ۲۴ فوریه، در هر روز پس از آن حداقل ۱۱۷۰۰۰ پناهنده جدید ثبت شدند که بر اساس آخرین شمارش کمیساریای عالی پناهندگان سازمان ملل، تنها در روز سه‌شنبه بیش‌ترین رقم معادل بیش از ۲۰۰۰۰۰ نفر ثبت شد. بر اساس داده‌های سازمان ملل، بیش از نیمی از کسانی که از اوکراین فرار کردند به لهستان و بیش از ۱۱۶۰۰۰ نفر به مجارستان در جنوب رفتند. مولداوی نیز پذیرای بیش از ۹۰۰۰۰ نفر بوده و ۷۱۲۰۰ نفر به اسلواکی رفته‌اند.

با توجه به احتمال به نتیجه رسیدن مذاکرات به چه میزان می‌توان نسبت به تغییر وضعیت زندگی مردم امیدوار بود؟ جهت‌گیری‌های اقتصادی دولت به چه میزان معطوف به این هدف است؟

در ادبیات توسعه یک مساله وجود دارد و آن این است که در شرایطی که یک کشور یا یک وضعیت آسیب‌پذیر نسبت به مساله فساد وجود دارد، همه چیز از کارکرد می‌افتد. من صمیمانه به نهادهای نظارتی هشدار می‌دهم که درباره این شیوه حکمرانی تأمل کنند که چرا در سال ۱۳۹۳ حدود ۳۰ درصد از رشد تورم کاسته شد، اما هیچ یک از پیامدهای انتظاری آن دیده نمی‌شود یعنی نه فقرا احساس بهبود کیفیت زندگی می‌کنند نه سرمایه‌گذاران انگیزه پیدا می‌کنند.

و نه فساد کاهش می‌یابد. در سال ۱۳۹۵ با اینکه انرژی رشد اقتصادی در ایران رتبه یک در جهان شد بیشترین اعتراض‌ها نسبت به کیفیت زندگی مردم و بیشترین بحران‌ها در بخش‌های مولد کشور رخ داد. اینها همه نشانه‌هایی از کارکرد افتادگی سیستم است. در کل دهه ۱۳۹۰ با اینکه محدودیت‌های بسیار شدید در زمینه دسترسی به منابع ارزی پدیدار شد، کوچک‌ترین برنامه‌ای برای کاهش واردات غیرضروری اتفاق نیفتاد در حالی که در سال ۱۳۹۷ کشور با حادترین بحران مالی دولت روبه‌رو بود بیشترین مقاومت در برابر کاهش هزینه‌های غیرضروری دولت شد، ولی دقت شما این موارد را از دریچه تحلیل‌های سطح توسعه زیر ذره‌بین قرار می‌دهید ملاحظه می‌کنید همه اینها ریشه در برخورد سهل‌انگاران با مساله فساد دارد یعنی از یک طرف سیاست‌های اقتصادی تورم‌زا در قلب جهت‌گیری‌های دولت و دولت قرار می‌گیرد و به اعتبار در هم تنیدگی تمام‌عیار بین سیاست‌های تورم‌زا با گسترش و تعمیق فساد مالی شاهد گسترش فساد می‌شویم و از طرف دیگر شاهد آن هستیم که باوجود تجربه‌های بشری، به‌جای پیشگیری یک اصرار غیرمتعارف برای مبارزه انفعالی و پسینی با فساد وجود دارد.

> گزارش مرکز پژوهش‌ها می‌گوید عمر متوسط پروژه‌های حیطه صنعت و معدن نزدیک به ۱۴/۵ سال است. در دست مثل خصوصی‌سازی که ما پرشمار مواردی داشتیم که به شکل صوری آدم‌های تسخیرشده فاسد و سفله روی واحدهای کلیدی گمارده می‌شدند و تعمداً شرکت‌ها را ورشکسته می‌دادند تا آن را به ارزش کمتر واگذار می‌کردند. خفت بالاتر از این می‌خواهید که کار به‌جایی رسیده شد که تقریباً در تمام واحدهای خصوصی‌سازی‌شده فاسد و سفله روی واحدهای کلیدی گمارده می‌شدند و تعمداً شرکت‌ها را ورشکسته جلوه می‌دادند تا آن را به ارزش کمتر واگذار می‌کردند

چرا این اصرار وجود دارد؟ مهم‌ترین دلایل آن چیست؟

به نام مقررات‌زدایی مردم را نسبت به آدم‌های بر فساد رها می‌کنند و از هر نوع حمایت ابتدایی مدنی محروممان می‌کنند. هر جایی شفافیت‌زدایی اتفاق میفتد برای گسترش و تعمیق فساد بسترسازی می‌شود. وقتی شما نشانه‌های این مساله را در شیوه‌های کنونی حکمرانی در ایران مشاهده می‌کنید از جهاتی رقت‌انگیز است. مقامات سیاسی مسئولی می‌خواهند کارهایی درست انجام دهند اما چون از کیفیت لازم برخوردار نیستند و مناسبات را به گونه‌ای فراهم کردند که صاحبان صداهای عالمانه و صادقانه به حاشیه رانده می‌شوند اظهارات شگفت‌انگیزی از آنها می‌شنوید. در سه دهه گذشته مکرراً نرخ را با جهش افزایش می‌دهند بعد ابراز ناراحتی می‌کنند که چرا مردم در فشار قرار گرفته‌اند. به بانک‌های خصوصی امتیازات و رانت‌های غیرمعارف می‌دهند بعد وقتی همین بانک‌ها به تب سوداگری در دلار، مسکن و... دامن می‌زنند، مسئولان اظهار شگفتی می‌کنند! وقتی شما اجازه می‌دهید که بانک خصوصی نرخ بهره بیشتری تعیین می‌کند آن هم برخلاف آنچه که در دنیا از سوی بخش خصوصی صورت می‌گیرد، چگونه ابراز تعجب می‌کنند؟ عین این مساله در بازار بورس هم اتفاق افتاد و شما دیدید چگونه مردم فریب سوداگران را خوردند و الان که مردم از میدان به در شدند، تحت عنوان حمایت از بازار سرمایه در بودجه ردیف می‌گذارند که به یک گروه‌ها برای امتیازات غیرعادی داده شود.

آیا اراده‌ای برای تغییر وجود دارد؟ دولت سیزدهم به چه میزان در این زمینه رویکرد مؤثری در پیش گرفته است؟

شیوه حکمرانی کنونی تا زمانی که تغییر نکند، ایران روی آرامش و اعتلا بختی پیدا نخواهد کرد. این چیزی است که از طریق میدان دادن به بحث‌های کارشناسی و عالمانه و به حاشیه رفتن سفله‌ها و چاپلوس‌ها و فاسدها امکان‌پذیر می‌شود و این جزو بدیهیات اولیه عقلی است. تا زمانی که عزیزان به این نکته توجه نکنند ما گرفتاریم. بزرگ‌ترین بازنده این شیوه قاعده‌گذاری خود دولت است که از نظر مالی در حال تجربه یک شرایط خطرناک است. برای اینکه عزیزان از سه‌ماهه دوم سال آینده شگفت‌زده نشوند باید بیرسیم که این چه مناسباتی است که در بودجه ۱۴۰۱ از ترومندها به خصوص ثروتمندهای حقوقی که مانند زالو به جان اقتصاد افتاده‌اند مالیات ستانی نمی‌کنند و همزمان بی‌سابقه‌ترین فشارها را روی مالیات بر مصرف متمرکز کرده‌اند که کانون اصابت این مالیات مردم بی‌پناه و گرفتار کشورمان هستند. ما به چه زمانی باید اینها را اشکار کنیم وقتی عدد و رقم‌ها و آدرس‌های مشخص داده می‌شود ولی ما نمی‌بینیم. رسانه ملی راجع به این مسائل حساس نمی‌شود. رسانه ملی همسو با اهداف غیرمولدهای رانت جو و متقاضی فساد رویکردهایی را ترویج می‌کند که انسان شگفت‌زده می‌شود. ما دوباره به بهانه استحاله نشدن امر مشارکت عمومی و خصوصی این مساله را به‌صورت شفاف می‌گوییم که آقایان برای شرایط کنونی ایران، محور قرار دادن مبارزه پیشگیرانه از فساد تحت زاست و رکن بزرگ این نجات بخشی نابودی توهم کمبود پول در حکومت است.

توهم کمبود پول در حکومت به چه معناست و چه پیامدهای اقتصادی و سیاسی برای کشور دارد؟

گزارش‌های دیوان محاسبات می‌گوید ۳۰ میلیارد دلار فساد از نحوه تخصیص ارز ۴۲۰۰ تومانی با اسامی وجود دارد و ۳۵ میلیارد دلار تعهدات ارزی که همین خصولتی‌ها قانونا باید به کشور برمی‌گرداندند و این کار را نکرده‌اند. کشوری با این اوضاع چگونه می‌تواند بگوید ما کمبود پول داریم؟ به نام خصوصی‌سازی رانت‌های چند هزار میلیارد تومانی توزیع‌شده و ثروت‌های بین نسلی کشور بین یک‌هفتم تا یک‌سوم قیمت آن واگذار شده است. پس مشکل این کشور کمبود پول نیست. وقتی شما با این قاعده‌گذاری‌ها به سمت سیاست‌های تورم‌زا حرکت می‌کنید برای فساد بستر ایجاد می‌کنید. در شرایط کنونی برای بسترسازی ایجاد فساد از طریق پروژه‌های عمرانی می‌خواهند قانون قابل افتخار مناقصه‌های عمومی را از کارکرد بیندازند و اراده‌های اشخاص را جایگزین آن کنند. برای اینکه بدانید زوایای این مسأله چیست، همه را به مطالعه گزارش سال ۲۰۱۴ تشکل پیشرفته‌ترین کشورهای صنعتی جهان دعوت می‌کنم که در آن می‌گوید وقتی آسیب‌پذیری نظام می‌خواهند قانون قابل افتخار مناقصه‌های عمومی را از کارکرد بیندازند و اراده‌های اشخاص را جایگزین آن کنند. برای اینکه بدانید زوایای این مسأله چیست، همه را به مطالعه گزارش سال ۲۰۱۴ تشکل پیشرفته‌ترین کشورهای صنعتی جهان در برابر فساد را رتبه‌بندی می‌کنیم، رتبه یک آن معامله‌ای دولتی است. بعد از این نوبت به کمرگاه و بعد آن شیوه مالیات ستانی است. همین تشکل می‌گوید معاملات عمومی به‌تنهایی ۵۷ درصد سهم از ماجرای رشوه‌گیری را به خود اختصاص می‌دهد؛ یعنی این معضل به‌اندازه کل عوامل دیگر می‌تواند فساد ایجاد کند. ما درواقع از طریق برملا کردن اینها اتمام‌حجت شرعی می‌کنیم که این گونه نیست که کشور ما بیچاره باشد و راه‌حلی برای آن وجود نداشته باشد. عین این مساله در شیوه مسکن‌سازی هم وجود دارد. ما به دولت فعلی می‌گوییم وقتی طبق گزارش وزارت مسکن در سال ۱۳۹۳ می‌گوید معادل ۲۰۰ میلیارد دلار سرمایه تلف‌شده به خاطر سوء سیاست‌گذاری در بازار مسکن که میدان را برای سوداگران باز می‌کنید تحمیل کرده‌اید. شما که می‌توانید ۲۰۰ میلیارد را این گونه تلف کنید مشکل کمبود پول ندارید. وقتی مرکز پژوهش‌های مجلس در ۱۳۹۵ گزارش می‌دهد که در سه دهه گذشته فقط از ناحیه طولانی شدن طرح‌های عمرانی معادل ۱۵۰ میلیارد دلار اضافه‌هزینه متحمل شده‌ایم مشکل کمبود ندارید. شما دارید با سوء تدبیر و گزینش آدم‌های بی‌کیفیت به سهولت به تسخیر سوداگران درمی‌آیید و همه‌چیز را به باد می‌دهید. گزارش سال ۲۰۱۷ بانک جهانی نسبت عوامل ارزیابی معاملات عمومی می‌گوید اگر ترتیبات نهادی باکیفیت و شفاف وجود نداشته باشد ورود بخش خصوصی اسم مرز گسترش و تعمیق فساد است.

> تصمیم‌گیران باید از طریق این ماجرای طرح‌های عمرانی شرافتمندانه همان قانون مناقصه‌ها را مبنا قرار دهید و به‌جای بهادادن به مفت‌خوارها نهادهای مستقل علمی را کرامی بدارید تا هم حکومت و هم کشور و مردم نفع ببرند. این‌طور نباشد ما به اسم مشارکت عمومی و خصوصی مشارکت انسان‌های شریف را از بین ببریم

چالش‌های مطرح‌شده به چه میزان به تصمیم گیرهای کلان ارتباط دارد؟

تصمیم گیران به این تناقض توجه کنند که در فاصله ۱۳۷۶ تا ۱۳۹۵ نسبت عملکرد اعتبارات عمرانی به کل اعتبارات هزینه‌ای کشور از حدود ۴۵ درصد به حدود ۱۲ درصد رسیده است؛ یعنی ما با یک سقوط وحشتناک در زمینه مسئولیت‌پذیری حکومت در زمینه زیرساخت‌های فیزیکی موردنیاز توسعه روبه‌رو هستیم. این ماجرایی که شما تحت عنوان مشارکت عمومی و خصوصی در آن می‌دید در دل چنین وضعیتی چه معنایی دارد؟ درحالی که شما در گزارش‌های رسمی می‌گویید ما رقم‌های خیلی غیرعادی به‌عنوان بودجه عمرانی در سند لایحه بودجه می‌آوریم اما بعد از تصویب آن دیگری می‌کنیم که ۳۷ بار هم مرکز پژوهش‌ها درباره آن گزارش می‌نویسد، چرا هر سال دوباره تکرار می‌شود؟ اگر مجلس راجع به بودجه عمرانی شفاف‌سازی نکند یک کارکرد اعتماد زدا و ضد توسعه‌ای پیدا می‌کند. آن کسانی که از این مناسبات سود می‌برند وقتی که گراف گونه اعداد درشت برای طرح‌های عمرانی در سند لایحه می‌نویسند به مقامات کشور می‌گویند ببینید ما چقدر به امور عمرانی اهتمام داریم اما بعدا نمی‌گویند چقدر از آن را انجام داده‌اند. این یک قوب است که وزن امور جاری را کاهش دهند. چون می‌دانند اگر با نمایندگان مجلس صادقانه برخورد شود اجازه نمی‌دهند این همه هزینه غیرضروری استمرار داشته باشد. از نمایندگان شرافتمند استمداد می‌کنم که این مسأله را زیر ذره‌بین بگذارند. گزارش مرکز پژوهش‌ها می‌گوید عمر متوسط پروژه‌های حیطه صنعت و معدن یعنی جایی که در آنها شغل موضوعیت پیدا می‌کند نزدیک به ۱۴/۵ سال است. درست مثل خصوصی‌سازی که ما پرشمار مواردی داشتیم که به شکل صوری آدم‌های تسخیرشده فاسد و سفله روی واحدهای کلیدی گمارده می‌شدند و تعمداً شرکت‌ها را ورشکسته جلوه می‌دادند تا آن را به ارزش کمتر واگذار می‌کردند. خفت بالاتر از این می‌خواهید که کار به‌جایی رسیده شد که تقریباً در تمام واحدهای خصوصی‌سازی‌ش